

accent cultural

SUPLIMENT SPECIAL AL SALONULUI EUROPEAN DE BANDĂ DESENATĂ
3-20 NOIEMBRIE 2011

EDIȚIA A2-A

SALONUL EUROPEAN DE BANDĂ DESENATĂ

3-20 NOIEMBRIE 2011

MIERCURI - DUMINICĂ, 12.00 - 20.00

MNAC - FOTO ANEXA

(CALEA MOȘILOR, NUMĂRUL 62-68)

INTRAREA
LIBERĂ

UN EVENIMENT:

UN EVENIMENT:

ORGANIZAT DE:

Institutul Balassi
Centrul Cultural al Republicii
Ungare București

PARTENERI:

Evenimentele se vor derula la MNAC – Foto Anexa, etajele 1 și 3, precum și în spațiile alternative anunțate.

SALONUL EUROPEAN DE BANDA DESENATĂ

EDIȚIA A DOUA

3-20 NOIEMBRIE 2011

MNAC – FOTO ANEXA

(CALEA MOȘILOR, NR. 62-68, BUCUREȘTI)

Deschiderea oficială a
Salonului European de Bandă Desenată
JOI, 3 NOIEMBRIE / 18.30

București ar putea aspira, în luna noiembrie, la statutul (încă neoficial) de Capitală europeană a benzii desenate. Inițialele „BD” sunt, în contextul Salonului, un exemplu de „2 în 1”: inițialele care desemnează banda desenată pot semnifica și *bogăția* și *diversitatea* proprii acestui fenomen la nivel european. *Bogăție* și *diversitate* pe care centrele culturale bucureștene reunite o celebrează în această toamnă la cea de-a doua ediție a Salonului European de Bandă Desenată, la galeria Foto Anexa a Muzeului Național de Artă Contemporană. Timp de două săptămâni și jumătate, în perioada 3-20 noiembrie, cu mic cu mare, amatori și profesioniști sunt invitați să viziteze peste 15 expoziții internaționale, să participe la ateliere de creație, la întâlniri și discuții cu artiști apreciați din Belgia, Cehia, Franța, Germania, Grecia, România și Portugalia. Programul celei de-a doua ediții include, de asemenea, prezentări, dezbateri, conferințe, sesiuni de autografe, lansări de carte, proiecții de filme și, nu în ultimul rând, concerte. Pe iubitorii de BD îi mai așteaptă și numeroase alte surprize!

Salonul European de Bandă Desenată este un proiect al clusterului EUNIC în România, organizat în parteneriat de Centrul Ceh, Centrul Cultural al Republicii Ungare, Delegația Wallonie-Bruxelles, Goethe-Institut, Institutul Camões, Institutul Cultural Român, Institutul Francez, Institutul Polonez, Muzeul Național de Artă Contemporană, Asociația Jumătatea plină, Editura M.M. Europe, Asociația Bedefililor din România, Librăria Cărturești.

Echipa SEBD II le mulțumește tuturor celor care au contribuit la realizarea acestei ediții.

Imagine afiș: Alexandru Ciubotariu

Layout supliment: Crista Măceșaru-Szorenyi

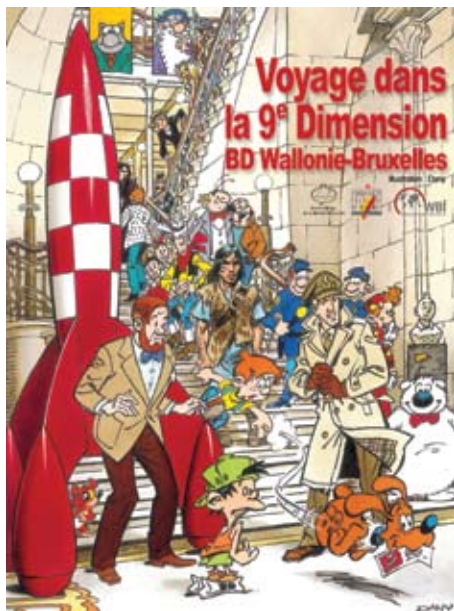

CĂLĂTORIE ÎN CEA DE-A 9-A DIMENSIUNE: BANDA DESENATĂ VALONIA-BRUXELLES

3-20 NOIEMBRIE

În Belgia francofonă, banda desenată, numită în mod obișnuit cea de-a noua artă, este o veritabilă instituție! Chiar dacă majoritatea familiilor dețin câte o colecție sau o bibliotecă dedicată benzii desenate, chiar dacă mai mult de jumătate dintre cărțile editate sau produse în Belgia sunt albume BD, totuși cei peste o mie de desenatori și scenariști sunt aceia care, de un secol încoace, au făcut ca Valonia-Bruxelles să fie țara Benzii Desenate.

Apărută în ziare și reviste, banda desenată belgiană a crescut în frumoasele albume cartonate, format care i-a adus succesul.

Astăzi, editarea de bandă desenată este foarte diversificată. Dezvoltarea schimburilor culturale și democratizarea mijloacelor de producție au determinat apariția în librării a multiplelor formate. Și chiar dacă acestea rămân mărturie pentru legătura puternică dintre creatori și cititori, operele sunt adaptate cu succes și în industria cinematografică sau în cea a virtualului.

Reflecții ale societății, ale realităților acesteia și ale imaginarului său, subiectele abordate de banda desenată din Valonia și din Bruxelles sunt de o mare bogăție. Aventuri și istorie, umor și supranatural, realism și fantezie – acestor subiecte li s-au adăugat curente noi, impresioniste sau experimentale, care se regăsesc în tiraje limitate, precum și în romane grafice.

Prin intermediul acestor genuri, expoziția realizată de Wallonie-Bruxelles International cu sprijinul Centrului Belgian de Bandă Desenată (Bruxelles) și prezentată de către Delegația Wallonie-Bruxelles, vă propune să descoperiți, sau să redescoperiți, peste 60 de maeștri ai benzii desenate belgiene, din Valonia și din Bruxelles, din toate generațiile. Ei sunt o frumoasă imagine a creativității și dinamismului Valoniei-Bruxelles.

Expoziție realizată
de **WALLONIE-BRUXELLES
INTERNATIONAL**
cu sprijinul **Centrului Belgian
de Bandă Desenată** (Bruxelles)

BERNARD SWYSEN

Bernard Swysen este autor și profesor de bandă desenată la Academia de Artă din Bruxelles.

A debutat cu seria *Rouletabille*, creată împreună cu scenaristul André-Paul Duchâteau, care a obținut, în 1990, Premiul Festivalului de la Saint Nazaire.

Urmează aventurile bebelușului Capucine, apărute în revista *Morning* din Japonia, apoi aventurile lui Noisette, hamsterul pe care Bernard Swysen l-a creat la vârsta de 7 ani pentru ziarul școlii. Aventurile acestui personaj au apărut la Editura Joker și au fost recompensate cu Premiul de debut la Festivalul de la Durbuy (1999). În 2004, apare la aceeași editură un al doilea volum, *Les inédits de Noisette*, numerotat și semnat în o mie de exemplare.

Bernard Swysen a semnat atât desenul, cât și scenariul seriei „Albert Lombaire”, care a apărut în anul 2000 la Editura Casterman, albumele acestei serii fiind editate și în portugheză (Editura Book Tree), în greacă (Editura Mamouth) și în olandeză (Editura Casterman).

Ca urmare a întâlnirii cu realizatorul Claude Lelouch, pe care Bernard Swysen îl admiră enorm, se naște o frumoasă colaborare concretizată prin apariția unui diptic, *Toute une vie* (Editura Soleil, 2004). Aceeași colaborare este la baza albumului *Si Dieu le veut* (publicat în 2008 la Editura Emmanuel Proust), precum și a adaptării în bandă desenată a filmului cult al lui Claude Lelouch, *L'Aventure, c'est l'Aventure* (Editura Bamboo, 2010). www.swysen.com

SÂMBĂTĂ, 5 NOIEMBRIE /
12.00-13.30
ATELIER de creație BD
cu Bernard Swysen

SÂMBĂTĂ, 5 NOIEMBRIE /
17.30-19.00
CONFERINȚĂ
„Benzi desenate în dialog”
cu Bernard Swysen
și Jean Auquier

VINERI, 4 NOIEMBRIE / 15.30
Vizită ghidată a expoziției
„Călătorie în cea de-a 9-a
dimensiune” pentru elevi
și studenți, cu Jean Auquier

JEAN AUQUIER

Director general al Centrului Belgian de Bandă Desenată de la Bruxelles, Jean Auquier este jurnalist. După mulți ani de activitate în domeniul presei scrise, devine asociat la crearea unui mare muzeu care are ca obiectiv conservarea și promovarea benzii desenate (1989). Autor al mai multor expoziții tematice legate de banda desenată, Jean Auquier a semnat numeroase monografii de desenatori, iar expertiza sa în domeniu este recunoscută pe plan internațional.

BANDA DESENATĂ CONTEMPORANĂ DIN PORTUGALIA

3-20 NOIEMBRIE

Expoziția portugheză este comisariată și adnotată de profesorul și criticul BD Pedro Vieira de Moura, una dintre cele mai active și prolifiche figuri din domeniu. Lucrările prezentate la Salonul European de Bandă Desenată au participat și la expoziția de bandă desenată portugheză contemporană „Tinta nos Nervos”, organizată de Pedro Vieira de Moura la începutul anului 2011 la Lisabona.

Lucrările nu sunt o reprezentare „clasică” a benzii desenate, ci folosesc un limbaj foarte personal, în unele cazuri instrumental, care trebuie citit ca o poezie.

Expoziție realizată de
AMBASADA PORTUGALIEI
cu sprijinul **INSTITUTULUI CAMÕES**

Banda desenată portugheză (sau „povești în pătrățele” cum mai este denumită) are o lungă tradiție, dovadă fiind asociațiile, cluburile, librăriile, universitățile, festivalurile care încă o susțin, o cercetează și o teoretizează. Prezența criticii de specialitate este un instrument deosebit de important pentru vizibilitatea și evoluția benzii desenate contemporane, acompaniindu-i noile modalități de expresie și facilitând lectura lucrărilor.

Filipe Abranches, Paulo Monteiro, Susa Monteiro și Marco Mendes sunt patru dintre artiștii momentului în artele vizuale și în domeniul publicistic afiliat, prezenți în proiecte naționale și internaționale.

Expoziția „Banda desenată contemporană din Portugalia” ilustrează în 40 de planșe originale personalitățile celor patru autori, cu stiluri bine conturate, referințe literare și sociale actuale, abordări lirice ale cotidianului.

VINERI, 4 NOIEMBRIE /
18.30-19.30

**„Câteva idei despre
banda desenată contemporană
din Portugalia”,
cu Pedro Moura (curator)**

O PŘIBJEHI/ POVESTIRILE ROMILOR

3-20 NOIEMBRIE

O PŘIBJEHI -

*Prima trilogie cehească
de benzi desenate
dedicată povestirilor romilor
(**Autori: Máša Bořkocová,
Markéta Hájská
și Vojtěch Mašek, 2010**)*

Trilogia de benzi desenate „O Přibjehi / Povestirile romilor” este o combinație unică între lumea benzilor desenate și a unor domenii care, la prima vedere, nu par să aibă ceva în comun cu acestea, cum ar fi antropologia, lingvistica, documentaristica sau studiile asupra comunităților de romi.

Fiecare dintre cărți poartă denumirea unor eroi romi reali ale căror povești au fost tratate de Máša Bořkocová, expert pe problemele romilor, de antropologul Markéta Hájská și de către scenaristul de benzi desenate Vojtěch Mašek, pe baza unor povestiri orale. Fiecare carte este, asemenea fiecărui erou, diferită din punct de vedere al conținutului, structurii și realizării plastice.

Scopul întregului proiect este să aducă la cunoștința unui public mai larg lumea unica a câtorva personaje rome. Relatarea întâmplărilor, ca drum al omului către om și, în același timp, către sine însuși, este posibilă mai ales datorită prieteniei strânse a eroilor principali cu autorii, care fac parte ei înșiși din întâmplările

povestite. Prezența acestora în benzile desenate mărește gradul de autenticitate, scoate în evidență angajarea personală și relațiile cu eroii, punând întrebări și, din când în când, și bazele, logica și direcția povestirii. Toți cei trei eroi principali ai benzilor desenate sunt romi, personalități cu povești de viață interesante. De exemplu, Albina, căreia îi este dedicată prima carte, este o tânără care și-a petrecut majoritatea vieții în așezările rome din Slovacia. Viața ei se schimbă în momentul în care, în așezarea în care locuiește

împreună cu soțul și cei șapte copii, sosește Karel, voluntar într-o organizație umanitară. La scurt timp, soțul Albinei moare în mod tragic. Karel și Albina se îndrăgostesc unul de altul, se căsătoresc și li se naște un fiu. Povestirea se sfârșește în Cehia, unde se mută. Dialogul banal de la sfârșit ancorează relația romantică în realitate, iar cititorul nu este atât de dulce îmbătat de happy-end, ci realizează că și cea mai înflăcărată relație sfârșește în stereotip, căruia fiecare dintre noi i se poate cu greu sustrage.

Expoziție prezentată de **CENTRUL CEH**

CREATING COMICS: DE LA TEXT LA DESEN

3-20 NOIEMBRIE

În luna mai a acestui an, sub coordonarea artiștilor de bandă desenată Kati Rickenbach (Zürich) și Sascha Hommer (Hamburg), a avut loc un atelier dedicat observării atente a detaliilor și aspectelor urbane care trec, de cele mai multe ori, neobservate în viața cotidiană. Participanții, atât începători cât și profesioniști, au fost invitați să aleagă la întâmplare locuri din București pe care să le transpună în desen. Ludicitatea exercițiilor primite, ca de exemplu desenatul cu mâna stângă sau cu ochii închiși, a contribuit la descoperirea unor soluții eliberate de orice constrângere impusă de o reprezentare conformă cu principiile arhitecturii sau ale perspectivei. Demersul grafic a fost completat de analizele rapide și de îndrumările arhitectului Jonathan Bopp (Zürich).

În cea de-a doua etapă a proiectului, informațiile adunate au fost transformate în succesiuni de imagini. Benzile desenate rezultate și schițele participanților sunt prezentate în cadrul celei de-a doua ediții a Salonului European de Bandă Desenată. Sascha Hommer va fi prezent la vernisajul expoziției „Creating Comics: de la text la desen”, din data de 3 noiembrie 2011.

SASCHA HOMMER

este unul dintre cei mai talentați artiști germani de bandă desenată. Împreună cu criticul literar și publicistul Jan-Frederik Bandel, Sascha Hommer a conceput revista de bandă desenată *Im Museum*, care din 2007 apare zilnic, odată cu *Frankfurter Rundschau*. Artistul a fost prezent anul trecut la București, fiind invitat la prima ediție a Salonului European de Bandă Desenată.

KATI RICKENBACH

trăiește și lucrează la Zürich. Prima ei carte, *Filmriss*, a fost publicată în 2007 de către Edition Moderne. A avut expoziții la Lausanne, Oslo, Hamburg, München, Ravenna, Erlangen, Berlin, Zürich, Basel și New Delhi.

Expoziție realizată de **GOETHE-INSTITUT**
în parteneriat cu **JUMĂTATEA PLINĂ**

© Rareș Avram

EXPOZIȚIE RETROSPECTIVĂ LIVIA RUSZ

3-20 NOIEMBRIE

Centrul Cultural al Republicii Ungare și Institutul Cultural Român prezintă expoziția de autor dedicată creației Liviei Rusz, artist BD și ilustratoare a peste 80 de cărți pentru copii, scrise de autori români și maghiari în anii 1970-1980. Curator: Alexandru Ciubotariu

Livia Rusz, cu marele său talent de a uimi ochii copiilor de oricând și de pretutindeni, este un discret, dar veritabil ambasador al spațiului cultural româno-ungar, spațiu peste care își trimite mesajele creației sale delicate. Iar de aici, mai departe, în lume. (Mircea Opriță, în prefața lucrării Livia Rusz, o monografie)

LIVIA RUSZ (grafician, pictor, ilustrator, artist BD) a lucrat la revista pentru copii *Napsugár* din Cluj, începând din anul 1958. În 1963 a creat, împreună cu scriitorul Fodor Sándor, cel mai cunoscut pitic din mitologia româno-maghiară – Csipike / Cipi – inițial personaj de BD, devenit apoi erou al cinci nemuritoare povestiri, tipărite în numeroase ediții și traduse în mai multe limbi.

Începând din anul 1966, Livia Rusz a publicat benzi desenate și în limba română, în revistele pentru copii *Arici Pogonici*, *Cravata Roșie*, *Luminița*, *Cutezătorii* și *Șoimii Patriei*, a semnat 4 albume de benzi desenate și peste 80 de cărți bogat ilustrate. Împreună cu scriitoarea Lucia Olteanu a creat îndrăgite personajele Mac și Cocofifi. La sfârșitul anului 1987, Livia Rusz s-a stabilit la Budapesta, unde în anul următor i-a fost publicată cartea de bandă desenată de mare succes *Nem mind arany, ami fénylik / Nu tot ce strălucește e aur*, urmată de albumul *Miskati közbél / Miskati intervine*. În 1998 a început colaborarea cu Ferenc Kiss, colecționar și scenarist de benzi desenate. Împreună au creat povestea *Prométheusz, a rossz májú jótevő / Prometeu, binefăcătorul cu intenții rele* și au publicat o serie de aventuri ale lui Kalamajka în revista *Dörmögő Dömötör*.

JOI, 3 NOIEMBRIE / 19.00
LANSARE
Livia Rusz, o monografie
de Dodo Niță și Kiss Ferenc

Cu prilejul Salonului European de Bandă Desenată a fost reeditată în limba română monografia Liviei Rusz scrisă de Dodo Niță și Kiss Ferenc. Prima ediție în limba română a monografiei a fost publicată în anul 2009, iar ediția în limba maghiară a apărut în 2010.

Eveniment realizat de **CENTRUL CULTURAL AL REPUBLICII UNGARE** și **INSTITUTUL CULTURAL ROMÂN**

ILAN MANOUACH

Absolvent al Institutului Saint-Luc din Bruxelles, autorul grec Ilan Manouach explorează modalități narrative experimentale în bandă desenată. Albumele sale, majoritatea publicate de cunoscuta editură belgiană La Cinqième Couche, se situează la confluența artei contemporane, a poeziei și a creației sonore. Opera sa a fost prezentată în expoziții personale, colective și bienale din Europa, Asia, America de Nord și America Latină. Ilan Manouach conduce Editura Inkpress din Atena unde publică în limba greacă lucrări marcante ale literaturii

mondiale în bandă desenată. Face parte din colectivul artistic Errands, activ în cercetarea arhitecturală și urbanistică. Ilan Manouach este de asemenea cunoscut pentru practica sa muzicală, atât în proiecte solo, cât și în diverse grupuri, cum ar fi Balinese Beast și Regular Rules.

Instalația „Both Sides of a Wall” este o invitație la lectură asistată de sunet, o călătorie în imaginar stimulată de articulațiile personale și temporizată de defilarea paginilor și a benzii sonore.

VINERI, 18 NOIEMBRIE / 18.00

**Prezentarea expoziției
și a parcursului artistic**

SÂMBĂTĂ, 19 NOIEMBRIE / 21.00

**CONCERT Balinese Beast
Control Club**

DUMINICĂ, 20 NOIEMBRIE / 14.00

**Ce e de înțeles?
Atelier de lectură și analiză
a narațiunii secvențiale
experimentale**

Evenimente **JUMĂTATEA PLINĂ**
și **INSTITUTUL CULTURAL ROMÂN**

Lansarea numărului 6
al revistei *Comics* va avea loc
la deschiderea Salonului.

AD-HOC COMICS

3-20 NOIEMBRIE

*Expoziția reunește o selecție a celor mai bune lucrări
BD publicate anul acesta în revista Comics.*

Revista *Comics* apare o dată la două luni, reunind în paginile sale numeroase și variate benzi desenate, interviuri cu artiști, noutăți din domeniul benzilor desenate. La realizarea primelor șase numere ale acestei publicații au contribuit peste 35 de artiști consacrați și semiprofesioniști. Revista *Comics* funcționează și ca o platformă online dedicată benzilor desenate autohtone: www.revistacomics.ro.

Expoziție prezentată de Revista *Comics*
și **INSTITUTUL CULTURAL ROMÂN**

BITTA GENERATION

Dezvoltarea sustenabilă, reducerea poluării, reciclarea deșeurilor, economisirea resurselor naturale, energia regenerabilă, comportamentul responsabil față de natură... Le tot auzim

pe toate acestea prin sloganuri mai mult sau mai puțin inspirate, disimulând diverse alte propagande fie ele politice sau comerciale. Dar cum să procedăm astfel încât mesajul să ajungă la noi, să ne instruiască și să ne schimbe? Asociația Arci din Vasto (IT) a creat un program numit O.R.A. (Observă, Reconsideră, Acționează) în cadrul căruia a constituit o celulă de reflexie despre dezvoltarea sustenabilă prin educație

nonformală. Folosirea artelor grafice a generat instanțe de mare intensitate creativă și umană cu ocazia întâlnirilor internaționale a numeroși artiști tineri sub titlul Bitta Generation. Autori de bandă desenată, ilustratori și realizatori de animație din 9 țări din Europa de Sud-Est, printre care și România, au petrecut în iunie trecut un sejur însoțit pe malul Adriaticii pentru a-și pune la contribuție împreună accesul privilegiat la expresivitatea plastică cu scopul de a ne atrage atenția asupra problemelor ecologice cele mai fierbinți ale regiunii în dimensiunea lor globală. Produsul întâlnirilor de artiști de la Vasto a devenit o expoziție itinerantă și o fanzină.

Participanți români: Mircea Pop, Cristian Prandea, Maria Surducan și Sorina Vazelina.

Expoziție realizată de **JUMĂTATEA PLINĂ** și **ARCI VASTO**,
cu sprijinul Comisiei Europene (Youth in Action)

PROGRAMUL SALONULUI EUROPEAN DE BANDĂ DESENATĂ

EDIȚIA A DOUA

3-20 NOIEMBRIE 2011

MNAC – FOTO ANEXA

(CALEA MOȘILOR, NR. 62-68, BUCUREȘTI)

Joi, 3 noiembrie /

18.30 Deschiderea oficială a Salonului European de Bandă Desenată, ediția a II-a / cu participarea lui Jean **Auquier**, directorul general al Centrului Belgian de Bandă Desenată (Bruxelles)
19.00 Vernisarea celor 15 expoziții internaționale și lansarea volumului **Livia Rusz**, o monografie (ediție revizuită)

Vineri, 4 noiembrie /

15.30 Vizită ghidată a expoziției „Călătorie în cea de-a 9-a dimensiune” pentru elevi și studenți, cu Jean **Auquier** (Valonia-Bruxelles)
17.00 Sesiune de autografe cu Bernard **Swysen** (Valonia-Bruxelles)
18.30-19.30 „Câteva idei despre banda desenată contemporană din Portugalia”, cu Pedro **Moura** (curator)

Sâmbătă, 5 noiembrie /

12.00-13.30 Atelier de creație BD cu Bernard **Swysen** (Valonia-Bruxelles)
Înscrieri la gabrielawbb@rdsml.ro
13.00-15.00 Atelier cu Sascha **Hommer** (Germania)
Informații suplimentare pe: www.goethe.de/bukarest
15.00-17.00 Atelier de povești cu Mășa **Bořkovicová** (Cehia) / dedicat copiilor cu vârsta între 10 și 15 ani
Înscrieri la ccbucuresti@czech.cz
17.30-19.00 Conferința „Benzi desenate în dialog” cu Bernard **Swysen** și Jean **Auquier** (Valonia-Bruxelles)
20.00 Lansare *Cartea lui George* (Hardcomics și Jumătatea plină) / Control Club
21.00 Concert **Sillyconductor** (România) / Control Club

Duminică, 6 noiembrie /

Ziua supereroilor / Detalii pe www.bandadesenataeuropeana.blogspot.com

Miercuri, 9 noiembrie /

19.00 Lansare Catalogul Muzeul Benzii Desenate / Concluziile unui proiect de autor, cu Alexandru **Ciubotariu** și invitații săi

Joi, 10 noiembrie /

18.00 Lansare în prezența autorilor a romanului grafic *Travesti de Mircea Cărtărescu* de Edmond **Baudoin** (Editura Humanitas și Jumătatea plină), urmată de o masă rotundă despre adaptarea literară în bandă desenată

Sâmbătă, 12 noiembrie /

12.00-15.00 „Desenez de mic!” / Atelier interactiv cu Octav **Ungureanu** și artiștii revistei *Comics* (România)
16.00-19.00 Atelier dedicat scenariilor de bandă desenată cu Jean-Lorin **Sterian**, Eugen **Erhan** și Tudor **Muscalu** (România)
Înscrieri la mihaela.ciobanu@icr.ro
16.00 Conferința „Banda desenată și arta plastică contemporană” cu Dominique **Goblet** (Valonia-Bruxelles)
21.00 Concert **Makunouchi Bento** (România) / Control Club

Duminică, 13 noiembrie /

12.00-15.00 „Desenez de mic!” / Atelier interactiv cu Octav **Ungureanu** și artiștii revistei *Comics* (România)
16.00-19.00 Atelier dedicat realizării scenariilor de bandă desenată cu Jean-Lorin **Sterian**, Eugen **Erhan** și Tudor **Muscalu** (România)
Înscrieri la mihaela.ciobanu@icr.ro
18.00 Lansare *Strâmb Living* de Brynjar Abel **Bandlien** (România/Norvegia)

Vineri, 18 noiembrie /

18.00 Ilan **Manouach** (Grecia): prezentarea expoziției și a parcursului artistic

Sâmbătă, 19 noiembrie /

16.00-19.00 Atelier de producție animație 3D, cu Adrian **Budrițan**
Înscrieri la office@3dwalker.ro
21.00 Concert **Balinese Beast** (Grecia) / Control Club
Duminică, 20 noiembrie /
14.00-16.00 „Ce e de înțeles?” / Atelier de lectură și analiză a narațiunii secvențiale experimentale cu Ilan **Manouach** (Grecia)
18.00-19.00 Închiderea Salonului European de Bandă Desenată

Expozițiile speciale de bandă desenată pot fi vizitate pe toată durata Salonului /

3-20 noiembrie /
miercuri – duminică /
12.00-20.00

Proiecții de desene animate pentru copii

3-20 noiembrie /
sâmbăta & duminică /
12.00-16.00

Proiecții de scurtmetraje de animație poloneze

3-20 noiembrie /
sâmbăta & duminică /
18.00-20.00

Măști, 22 noiembrie /

18.00 Lansarea romanului grafic *Stigmata* de Lorenzo **Mattotti** (Editura Art și Jumătatea plină, cu sprijinul Institutului Francez din București)
Librăria Bastilia / Piața Romană nr. 5

Programul poate suferi modificări, ce vor fi comunicate în timp util.

Expoziția „Semne și Desemne” aduce în atenția publicului planșele originale rezultate, în urmă cu aproape trei decenii, din colaborarea artistică inedită dintre Nichita Stănescu și Sandu Florea.

Expoziția de reproducere a fost prezentată pentru prima dată în cadrul Muzeului Benzii Desenate, alături de cartea-obiect *Semne și Desemne* realizată de Alexandru Ciubotariu.

SEMNE ȘI DESEMNE PLANȘE ORIGINALE NICHITA STĂNESCU – SÂNDU FLOREA 3-20 NOIEMBRIE

Încurajat de interesul arătat de Nichita Stănescu pentru inovatorul său album *Carousel* (1982), Sandu Florea îi propunea poetului, aflat după publicarea volumului *Noduri și semne* în căutarea unor formule noi, o colaborare: o carte de poezie în benzi desenate. Intitulat de Nichita Stănescu *Semne și Desemne*, volumul avea să rămână într-un sertar, în stadiu de proiect, după moartea poetului

în 1983 și cererea de emigrare depusă ulterior de Sandu Florea. „Acest proiect renaște acum (...) cu concursul curatorului Muzeului Benzii Desenate, Alexandru Ciubotariu. El m-a întrebat dacă mai am planșe originale de benzi desenate publicate înainte de Revoluție pentru colecția de artă BD a muzeului. Căutând prin arhiva mea personală am redescoperit litografiile cu ilustrațiile la poeziile lui Nichita. Albumul *Semne și Desemne* este o carte-obiect executată manual de Ciubotariu în 80 de exemplare numerotate de autor”, declară Sandu Florea. Lucrările originale se vor afla în premieră în cadrul Salonului European de Bandă Desenată.

Expoziție prezentată de **INSTITUTUL CULTURAL ROMÂN**

MIERCURI, 9 NOIEMBRIE / 19.00
LANSARE Catalogul
Muzeul Benzii Desenate /
Concluziile unui proiect de autor,
cu Alexandru Ciubotariu

Catalogul Muzeul Benzii Desenate prezintă activitatea reunită a celor patru luni de existență a Muzeului Benzii Desenate, proiect pilot derulat în perioada 16 iunie – 16 octombrie 2011 de Institutul Cultural Român și Muzeul Național de Artă Contemporană cu sprijinul clusterului EUNIC în România, al Centrului Belgian de Bandă Desenată și în parteneriat cu Asociația Bedefililor din România. Publicația cuprinde informații despre toate evenimentele derulate la Muzeul Benzii Desenate, prelegerile invitaților și impresiile vizitatorilor, imagini inedite și chiar lucrări ale participanților la atelierele MBD.

**Muzeul Benzii Desenate
prezintă expoziția**

**MUZEUL
BENZII
DESENATE**

SÂMBĂTĂ, 5 NOIEMBRIE /
12.00-13.30
ATELIER de creație BD
cu Bernard Swysen
(Valonia-Bruxelles)
Înscrieri: gabrielawbb@rdsmail.ro

SÂMBĂTĂ, 5 NOIEMBRIE /
15.00-17.00
ATELIER DE POVEȘTI
PENTRU COPII
cu Mășa Bořkovcová (Cehia)
Mășa Bořkovcová (Cehia), unul dintre autorii trilogiei de benzi desenate „O Přibjehi” / „Povestirile romilor”, este etnolog și expert pe problemele romilor.

SÂMBĂTĂ, 19 NOIEMBRIE /
16.00-19.00
Atelier de producție
animație 3D
cu Adrian Budrișan
Înscrieri: office@3dwalker.ro

DUMINICĂ, 20 NOIEMBRIE /
14.00-16.00
Ce e de înțele?,
ATELIER de lectură și analiză
a narațiunii secvențiale
experimentale cu Ilan Manouach
(Grecia)

SÂMBĂTĂ, 5 NOIEMBRIE /
13.00-15.00
ATELIER cu Sascha Homme
(Germania)
Informații suplimentare pe:
www.goethe.de/bukarest

SÂMBĂTĂ, 12 NOIEMBRIE &
DUMINICĂ, 13 NOIEMBRIE /
12.00-15.00
„Desenez de mic!”
ATELIER interactiv
cu Octav Ungureanu
și artiștii revistei Comics (România)
Atelier interactiv pentru copii, care vor desena, vor colora și vor crea pagini de bandă desenată, ilustrând activitățile lor preferate.

SÂMBĂTĂ, 12 NOIEMBRIE &
DUMINICĂ, 13 NOIEMBRIE /
16.00-19.00
ATELIER dedicat realizării
scenariilor de bandă desenată
cu Jean-Lorin Sterian,
Eugen Erhan și Tudor Muscalu
(România)

O bandă desenată de succes are nevoie și de un scenariu bun, nu doar de o parte vizuală reușită. Învăța cum se scriu scenarii BD alături de scenariști de bandă desenată pricepuți.

STIGMATA DE LORENZO MATTOTTI

După terminarea studiilor de arhitectură, Lorenzo Mattotti se consacră ilustrației și benzii desenate, fiind astăzi unul dintre cei mai importanți reprezentanți la scară internațională. Încă de la începutul carierei, el urmărește înnoirea esteticii și a limbajului benzii desenate. Opera sa a evoluat cu o puternică și constantă coerență, însă mereu cu eclectismul celui ce îndrăznește să inoveze. Cărțile sale sunt traduse în întreaga lume. A realizat coperti pentru *The New Yorker*, *Le Monde*, *Suddeutsche Zeitung* și numeroase afișe emblematice: Cannes 2000, Lire en Fête, etc. În 2004 a lucrat pentru filmul *Eros* de Wong Kar-Wai, Soderbergh și Antonioni, iar în 2010 a realizat cartea *The Raven* împreună cu Lou Reed.

Lansarea romanului grafic *Stigmata* de Lorenzo Mattotti (Editura Art și Jumătatea plină, cu sprijinul Institutului Francez din București) va avea loc în data de 22 noiembrie ora 18.00, în prezența autorului / Librăria Bastilia, Piața Romană nr. 5, București

O pădure de sarmă ghimpată, aridă și confuză, astfel descrie Mattotti viața eroului pe care l-a desenat. Cu palmele găurite, un singuratic bețivan, fără obligații sau loc de muncă, primește două dintre cele cinci stigmată ale lui Iisus. Răni ce nu se închid și sângele care curge neîncetat. Cu totul inexplicabil. Bărbatul devine răătăcitor, un proscris. Straniul lui „talent” stârnește spaimă, devoțiune, dezgust, fascinație – pe scurt, aproape întreaga paletă de emoții umane, până la dezlănțuiri de violență, în pragul morții. Întors din întineric, transfigurat de aceste răni misterioase, el descoperă în cele din urmă un sens profund al propriei vieți: o renaștere, poate chiar o răscumpărare a sufletului. Inspirat de o nuvelă cutremurătoare de Claudio Piersanti, Lorenzo Mattotti construiește în alb-negru un roman grafic de o forță impresionantă ce îl tulbură pe cititor și îl transformă.

Expoziție realizată de **JUMĂTATEA PLINĂ, INSTITUTUL FRANCEZ** din București și **AMBASADA FRANȚEI**

„Sunt oameni care te fac să crești, iar Mircea Cărtărescu este unul dintre aceștia. De fiecare dată când am fost în prezența lui, am încercat să fiu mai frumos. Asta numesc eu să crești.” - Edmond Baudoin

TRAVESTI DE MIRCEA CĂRTĂRESCU ROMAN GRAFIC DE EDMOND BAUDOIN

Autor de notorietate pentru reînnoirea benzii desenate din ultimii 30 de ani, Edmond Baudoin a publicat peste 50 de titluri, inițial la marile edituri franceze (Futuropolis, Glénat, Les Humanoïdes Associés, Dupuis, Gallimard), acordând însă, destul de repede, prestigiul său editurilor independente ce au apărut la începutul anilor 1990, în special L'Association, cu care a semnat câteva dintre cele mai poetice romane grafice scrise vreodată. El a câștigat de trei ori prestigiosul premiu Alph'Art acordat de Festivalul de Bandă Desenată de la Angoulême (Franța).

JOI, 10 NOIEMBRIE / 18.00
LANSARE
în prezența autorilor
a romanului grafic
***Travesti* de Mircea Cărtărescu**
de Edmond Baudoin
(publicat de Editura Humanitas și Jumătatea plină, cu sprijinul Institutului Francez din București)
Lansarea va fi urmată de o masă rotundă pe tema adaptării literare în banda desenată.

Analist al relațiilor interumane, dar și al provocărilor creatoare, Edmond Baudoin a reușit să extindă potențialul deja amplu al autobiografiei prin întâlnirea cu romanul *Travesti* de Mircea Cărtărescu. În *Travesti*, Cărtărescu povestește o adolescență tulburată, la limita schizofreniei, însă Baudoin nu face doar o simplă adaptare a textului, ci îl acaparează ca pe o materie primă și ne oferă propria sa lectură a romanului, pentru ca astfel să se poată proiecta mai bine el însuși. Edmond Baudoin alternează deci transcrierea romanului *Travesti* cu întâlnirile pe care le-a avut cu Mircea Cărtărescu, care la rândul său se transpuseseră în Victor, personajul romanului său. Romanul grafic rezultat este un fel de autobiografie distorsionată, în care obsesiile lui Cărtărescu rezonază cu cele ale lui Baudoin: sex, nebunie și angoasă sunt ingredientele acestei experiențe ale transfuziei halucinante dintre un scriitor și un autor de bandă desenată.

Expoziție și eveniment realizate de **JUMĂTATEA PLINĂ, INSTITUTUL FRANCEZ** din București și **AMBASADA FRANȚEI**

CARTEA LUI GEORGE

Se știu multe despre cinematograful românesc. Din ce în ce mai multe și despre arta contemporană. Dar despre banda desenată românească? O cantitate neglijabilă, un uriaș și grăsan semn de întrebare. Ceva cam ca viața lui George. Cine este George? Oare cum arată? N-avem nici cea mai vagă idee. Știm doar că are 30 de ani și că trăiește în București. Atât. Un om fără trăsături. Un om fără trecut. De aceea am adunat 20 dintre autorii de bandă desenată și ilustratorii noștri preferați care să răspundă la 20 de întrebări ce ne-ar putea ajuta să-l înțelegem pe acest George iluzoriu. Măcar puțin. Rezultatul este o carte grozavă ce începe cu copilăria lui George și se termină cu moarta sa. O călătorie aventuroasă ce vă va storce lacrimi, o călătorie desenată pentru marea descoperire a talentelor din banda desenată românească.

Cartea lui George este publicată de Hardcomics și Jumătatea plină și este traducerea în limba română (cu sprijinul Administrației Fondului Cultural Național) a cărții *The Book of George* publicată de Hardcomics și lansată la Festivalul de Bandă Desenată de la Angoulême (FR) cu sprijinul Programului Cantemir al ICR. O carte cu mulți prieteni.

Expoziție realizată de **JUMĂTATEA PLINĂ** și **HARDCOMICS**

SÂMBĂTĂ, 5 NOIEMBRIE / 20.00
LANSARE
Cartea lui George,
Control Club

SÂMBĂTĂ, 5 NOIEMBRIE / 21.00
CONCERT Sillyconductor,
Control Club

Autor al coloanei sonore ce acompaniază lectura versiunii în limba engleză a cărții pe site-ul **thebookofgeorge.ro**

LANSARE
Obiectiv Luna
și Am pășit pe Lună
(seria „Aventurile lui Tintin”
de Hergé)

Anul 2011 este, fără îndoială, anul Tintin și Milu datorită adaptării cinematografice a *Aventurilor lui Tintin* (volumele *Secretul licornului* și *Comoara lui Rackham cel Roșu*) în regia lui Steven Spielberg.

Seria „Aventurile lui Tintin” este disponibilă la standul Editurii **M.M. Europe**.

STRÂMB LIVING DE BRYNJAR ABEL BANDLIEN

Coregraf norvegian stabilit de câțiva ani buni în România, Brynjar Abel Bandlien își concentrează expresia artistică din afara scenei prin practica virtuoză a narațiunii secvențiale și a desenului. În primăvara lui 2009 Hardcomics i-a publicat prima bandă desenată, *Strâmb live*, poveste tandră despre viața de cuplu, prin posturi canonice și ceva poziții sexuale, toate iconoclaste, dar nu lipsite de umor. Trei ani mai târziu, după mai multe spectacole (de exemplu, *Istoria Dansului Românesc* împreună cu Florin Flueraș), turnee și călătorii, viața „strâmbă” a lui Brynjar reappare pe raftul librăriilor în *Strâmb Living*, o poveste extinsă de familie în care Oskar, bunicul lui Brynjar, este personajul central. Visele lui Oskar, undeva deasupra pădurilor norvegiene populate de elani, păsări și pești, ne deconectează episodice de la un cotidian structurat cât mai simplu, dar dublat de un nordic voal de calm. Expoziția este instalată în curtea galeriei Foto Anexa a MNAC.

DUMINICĂ,
13 NOIEMBRIE / 18.00
LANSARE
Strâmb living
(publicat de Jumătatea plină și Hardcomics, cu sprijinul Căminului Cultural)
Atelier 35,
Str. Șelari nr. 13

Expoziție realizată de **JUMĂTATEA PLINĂ,**
HARDCOMICS și
CĂMINUL CULTURAL

CUM SE FACE O BANDĂ DESENATĂ

3-20 NOIEMBRIE

Editura M.M. Europe propune expoziția „Cum se face o bandă desenată”, care ilustrează în 12 planșe principalele etape ale creării unei benzi desenate.

În cadrul celei de-a doua ediții a Salonului European de Bandă Desenată, Institutul Polonez din București prezintă o expoziție de bandă desenată pregătită cu ocazia președinției Poloniei la Consiliul Uniunii Europene. Expoziția cuprinde 48 de planșe care, prin forma lor artistică, promovează ideea integrării europene și a diversității culturale.

Expoziție prezentată de **INSTITUTUL POLONEZ**

EXPOZIȚIA PREȘEDINȚIEI POLONEZE LA CONSILIUL UNIUNII EUROPENE

3-20 NOIEMBRIE

POVEȘTI CARE NU POT FI VERIFICATE DOMINIQUE GOBLET

Opera lui Dominique Goblet se situează la interstițiile dintre banda desenată și arta plastică, o terra incognita cu populații ciudate, o zonă de explorare fertilă, și de asemenea un gest literar. Autobiografia se împletește cu ficțiunea: viața „adevărată”, viața trăită este o materie sensibilă, volatilă, incorruptibilă, adeseori redutabilă, pe care Dominique Goblet o decupează, compune, sculpează, cu scopul de a instala acest timp indocil într-o carte.

Faire semblant c'est mentir (L'Association) este o carte în care timpul joacă un rol complet: autoarea a integrat narațiunii schimbările de stil, dar și evenimentele apărute în viața ei într-o structură elaborată de căutări stilistice și narrative rar egalate de banda desenată. *Chronographie* (L'Association), prezentată sub formă de proiecție, adună integralitatea experienței efectuate de Dominique Goblet și fiica sa: 273 de portrete realizate reciproc, la o săptămână din două, timp de 10 ani. În cartea *Les Hommes-loups* (FRMK), Dominique Goblet extrage din carnetele ei o serie de desene ce compun un vis agitat, o flacăra de culori în care se amestecă amintiri de fotografii de familie, frică de păr, de dinți și de oase.

Dominique Goblet face parte dintr-o generație marcantă de autori de bandă desenată ce a apărut la începutul anilor 1990 în Belgia, inițial în jurul revistei *Frigo*, iar astăzi reprezentați de editurile Fremok, La Cinqième couche, L'Employé du moi, George, Nos restes.

SÂMBĂTĂ, 12 NOIEMBRIE / 16.00
CONFERINȚĂ
Banda desenată și
arta plastică contemporană
cu Dominique Goblet

Evenimente realizate de **JUMĂTATEA PLINĂ**
și **DELEGAȚIA WALLONIE-BRUXELLES**

ÎN PĂDURE CU SORINA VAZELINA LIBRĂRIA JUMĂTATEA PLINĂ

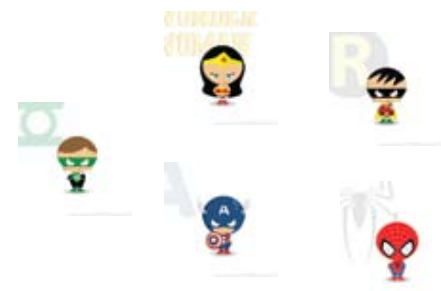
Dacă la prima ediție a acestui salon Librăria Jumătatea plină se deghiza în farmacie și propunea remedii grafice și literare, pentru această nouă ediție vă invităm în pădure.

O pădure populată de personaje multicolore minuscule și stranii, dar atașante. Toate aceste personaje sunt create și ascunse de Sorina Vazelina într-o cabană ce poate fi întrezărită printre copaci când se ridică luna. Pe rafturi, în sertare, pe pereți și printre scânduri, o pleiadă de brațe și picioare interminabile, ochi fericiți, trupuri vârgate. Cocoțate în copaci, veți găsi în rafturile librăriei cărțile autorilor invitați Edmond Baudoin, Lorenzo Mattotti, Dominique Goblet, Sascha Hommer și Ilan Manouach, colecția completă și inconvertibilă a Editurii Hardcomics, strapachioasa SEFEU, Glorioasa Fanzină și o selecție pe sprânceană de goodies din toate țările lumii și câte și mai câte, în vreo 3-4 limbi de circulație intermondialistă.

Adresa fixă a Librăriei Jumătatea plină este la etajul 4 al Muzeului Național de Artă Contemporană și pe Facebook.

Sorina Vazelina este un unguent oftalmologic care elimină grijele chiorătului, desfundă ochii și clătește cu balsam mintea. În timpul liber lucrează ca ilustrator la *Playboy*, *Esquire* și *Regard*. Frecventează cercuri de bandă desenată pe la Hardcomics, Aoleu, Jumătatea Plină și Kus. Când nu ascultă Mahler, face coperti de cd-uri pentru Local Records și Makunouchi Bento. Uneori se trezește în beciuri, alteleori cu dinții mutați în gură, dar asta doar în pauzele de la design grafic. Deși limpezește vederea, probabil va chiorî, *while we wait*.

www.concursbd.blogspot.com
www.wirestory.blogspot.com

DUMINICĂ, 6 NOIEMBRIE
Librăria Jumătatea plină
vă invită la

ZIUA SUPEREROILOR!!!

împreună cu autorii
de la REVISTA COMICS
și cu THE BEST SELECTION OF
SUPERHEROES COMICS IN TOWN
de la Anthony Frost,
The English Bookshop.

LIVE DRAWING
CONCURS DE COSPLAY
TOMBOLA
MINI-WORKSHOPS
Q&A
PREMIU

și multe altele

Detalii pe:

www.bandadesenataeuropeana.blogspot.com

SÂMBĂȚĂ, 5 NOIEMBRIE / 21.00
SILLYCONDUCTOR

Artist fee: 10 lei

Revelația bucureșteană a ultimilor ani, Sillyconductor nu putea lipsi din secțiunea „de ascultat” a proiectului *Cartea lui George*. 20 de portrete ce amestecă *field-recording*, surse inedite de sunet, instrumente vechi, rare sau inexistente, un lung șir de bucăți sonore compuse prin mijloace la fel de diferite precum poveștile.

www.thebookofgeorge.com

SÂMBĂȚĂ, 12 NOIEMBRIE / 21.00
MAKUNOUCHI BENTO

O întâlnire cu o grămadă de monștri și fantome din mitologia și cryptozoologia japoneză, aventuri sonore și teatru aural jucat și depănat în cea mai bună tradiție a casei. În aproximativ/obiectiv o ora pământească și în timp subiectiv greu de determinat, veți întâlni proiecțiile sonore ale spiritul zăpezii, al ploii, copacul care se hrănește cu sângele celor rătăciți pe câmpul de luptă, balena fantomă și alte creaturi imaginare.

www.makunouchibento.bandcamp.com

Artist fee: 10 lei

SÂMBĂȚĂ, 19 NOIEMBRIE / 21.00
Sâmbăta sonoră prezintă
BALINESE BEAST

Saxofoane în *real time* ce hrănesc feedback-uri prin sisteme colaterale hi-fi, scurtături, înregistrări de teren, drone foarte lungi, bestia este un sax 'n' shronk duo cu Ilan Manouach și Giorgos Axiotis. Un *noise* vesel, dinamic și colorat ce ne reamintește de ce ne place muzica improvizată www.balinesebeast.com

Intrarea liberă

Concerte organizate de **JUMĂTATEA PLINĂ** (Sâmbăta sonoră) cu sprijinul ICR și **CONTROL CLUB**

3-20 NOIEMBRIE /
SÂMBĂȚĂ & DUMINICA /
12.00-16.00
**PROIECTII DE DESENE
ANIMATE PENTRU COPII**

3-20 NOIEMBRIE /
SÂMBĂȚĂ & DUMINICA /
18.00-20.00
**SCURTMETRAJE
DE ANIMAȚIE POLONEZE**

Institutul Polonez din București prezintă în cadrul Salonului European de Bandă Desenată o selecție de scurtmetraje de animație poloneze, semnate de regizori de renume în acest domeniu.

ÎN PROGRAM:

Catedrala / Katedra, 2002, 6'20", regia Tomasz Bagiński

Arta (de)căderii / Sztuka spadania, 2004, 5'40", regia Tomasz Bagiński

Cineastul / Kinematograf, 2009, 12'10", regia Tomasz Bagiński

Lecția infinității / Lekcja nieskończoności, 2008, 14'50", regia Jakub Jabłoński, Bartłomiej Kik

Mantis, 2000, 5'35", regia Grzegorz Jonkajtys

Arca / Arka, 2007, 8'00", regia Grzegorz Jonkajtys

Marea evadare / Wielka Ucieczka, 2006, 6'28", regia Damian Nenow

Căile urii / Paths of Hate, 2010, 10'00", regia Damian Nenow

Moloch, 2006, 7'20", regia Marcin Pazera

Gagica / Laska, 2008, 5'00", regia Michał Socha

Undo, 2003, 2'45", regia Marcin Waśko

Un film puternic implicat / Ostry film zaangażowany, 1979, 7'25", regia Julian Antonisz

Fiul / Syn, 1970, 9'42", regia Ryszard Czekala

Supa / Zupa, 1974, 8'16", regia Zbigniew Rybczyński

Călătoria / Podróż, 1970, 6'22", regia Daniel Szczechura

Ultimele patru filme provin din colecțiile DVD ale Institutului Național al Audiovizualului (Polonia), fiind disponibile în librăria online www.nina.gov.pl.

